

Det kongelige Nærings- og handelsdepartement
Postboks 814 Dep
0030 Oslo

**DRAMMEN
KOMMUNE**

Vår referanse
10/9511/3/KALIEN

Arkivkode
00 &13

Deres referanse

Dato
06.09.2010

HØRING AV RAPPORTEN ”PROSESSKARTLEGGING AV BEDRIFTSETABLERING”

Vi viser til høringsbrev av 6.06.2010 og rapporten ”Prosesskartlegging av bedriftsetablering”, og oversender med dette våre synspunkter på rapporten. Drammen kommune har to kompetansemiljøer for etablerere, Etablererkompetanse og Norsk senter for flerkulturell verdiskaping. Vi har innhentet synspunkter fra disse miljøene under utarbeidelse av vårt hørings svar.

Rapporten er et grundig bearbeidet dokument som beskriver etableringsprosessen, rollen til ulike miljøer og myndigheter, samt regler og krav til gründere i etableringsfasen. Målgruppen brukt for intervju og tilbakemeldinger er de såkalte ”typiske” gründere av små bedrifter.

Ved gjennomgang av rapporten og sammenligning med egne erfaringer ser vi at rapporten har klart å fange opp det meste av utfordringer og forbedringsområder. Vi vil likevel bidra med noen synspunkter som vi håper kan være til hjelp i den videre oppfølging av rapporten.

Generelle kommentarer

Rambøll viser i sin rapport til Global entrepreneurship monitor (GEM) i kapittel 8. GEM rapporten er en sammenligning av blant annet etableringer i alle europeiske land. Den konkluderer med at rammebetingelsene er viktige for entreprenørskap – også i Norge.

Det er ca 300 registreringer av nye bedrifter i Drammen i 2009. Pr første halvår 2010 er antallet ca 200. Det omfatter alle registreringer i Brønnøysund uansett bransje, selskapsform og tilknytning til andre selskap. Av alle registreringene i Drammen har anslagsvis 50% fått veiledning i en eller annet omfang i deler av eller i hele prosessen fram til bedriftsetablering som definert i rapporten, dvs fram til første terminoppgave / MVA oppgave.

I følge SSB, var over 11 % av etablerte bedriftene i 2007 etablert av innvandrere. Det er derfor vesentlig at videre oppfølging av rapporten også tar hensyn til disse målgruppene. Innvandregründere har særlige utfordringer i etablererprosessen i forhold til forståelse av språk, kultur, lover og regler, med mer. Forenkling av etableringsprosesser og informasjon tilgjengelig på internett vil også hjelpe disse målgruppene.

Plan og økonomi

Engene 1, 3008 Drammen

www.drammen.kommune.no
Org. nr. 939 214 895

En viktig myndighet for flere i etableringsprosessen er Tollvesenet. Dette er nevnt i liten grad i rapporten. Tollvesenet er spesielt veldig viktig for de som vil starte med import/eksport. Vi er enige i at beskrivelser av tollregler er svært kompliserte og vanskelig å finne ut av på egen hånd. Her vil en overordnet ”veileder til import / eksport” være til stor hjelp.

Etableringstid

GEM rapporten og EU bruker 42 mnd som den tiden det i gjennomsnitt tar å etablere en bedrift. Vi hadde ønsket at Rambøll hadde lagt samme definisjon til grunn i sitt arbeide. Bedriftsetablering er ikke, etter vår mening, synonymt med tidspunktet for innsending av terminoppgave og lignende. En bedriftsetablering bør vurderes over lengre tid, minimum 42 måneder. Etableringen av bedriften er etter vår mening når hovedlinjene i forretningsplanen er implementert i det markedet man etablerer seg i, og økonomien er på et nivå som gjør at man ta ut en anstendig lønn.

Små og mellomstor bedrifter møter mange utfordringer og hindringer underveis, også etter etablering. Det er derfor viktig at støtteapparatet er tilgjengelig over en lengre periode – mange av utfordringene er ukjente ved forretningsplanleggings- og konseptutviklingsfase. Som gründer møter man stadig nye hindringer og utfordringer. Vi oppfatter rapportens beskrivelse av ”utarbeidelse av forretningsplan” som en ”engangsprosess” som kan gjennomføres etter endt etablererkurs. Vår erfaring viser at forretningsplanlegging er en kontinuerlig prosess, en slags ”modningsprosess” for gründeren, og noe som gir grunnlaget for etablering av en vellykket og varig virksomhet. Her er det viktig at gründeren får mulighet til å knytte seg til gode rådgivere og mentorer – der hun/han blir utfordret og inspirert. Etablererveiledningsmiljøer og inkubatorer kan spille viktig rolle her.

Dagpenger fra NAV

Et stort antall personer har vedtak fra NAV om dagpenger under etablering av egen bedrift. Dette er en ordning som etter vår mening har hatt god effekt og gitt gode resultater på antallet bedriftsetableringer i vår kommune. Ordningen gir dagpenger til etablereren i inntil 9 første månedene under etableringen. Denne ordningen vurderes som god, og etter vår erfaring, bidrar den til at flere kommer i gang og har større mulighet for å lykkes enn de som ikke har samme ordning. Ordningen burde adopteres og vurderes for andre grupper som ikke faller inn under ordningen med dagpenger fra NAV.

Imidlertid ser vi at gründerne som har fått avslag av NAV på grunn av små muligheter til suksess, har i ettertid vist at de hadde gode konsepter. De har til og med klart å sysselsette flere enn seg selv som var målet når de søkte om dagpenger under etablering. Det bør vurderes om denne ordningen skal håndteres/vurderes av de som jobber med innovasjon og næringsutvikling.

Etablererveiledningsmiljøer/nettverk

Nettverk er berørt i rapporten, uten dyptgående vurdering av betydningen. Vår erfaring er at nettverk som bygger på kompetanse er viktigere enn nettverk som har innebygget mikrokredittordning. Eksempler på dette er ”Kvinnovasjonsprosjektet” i regi av SIVA. Denne type nettverk bør gå fra prosjektfase til permanent ordning.

Lokalisering av nyetablerte bedrifter med andre i et utviklingsmiljø drevet av profesjonelle og private veiledere / rådgivere med kompetanse på bedriftsetableringer, har vist seg vellykket.

Vår anbefaling er at denne typen private miljøer bør kunne få offentlig støtte kanalisert til nettopp å hjelpe / drive utviklingsmiljøer. I dag gis støtte til denne type miljøer bare på steder som faller inn under distriktsvirkemiddel – områder .

Det er viktig å forstå småbedriftgründerens hverdag, når man innfører programmer i regi av Innovasjon Norge eller andre. Gründere verdsetter nettverk og mentorordninger. Men lange og omfattende kursprogram er vanskelige for dem å være med på. Spesielt i oppstartsfasen der man er alene, må man konsentrere seg om bedriften ”nærmest døgnet rundt”. Man har derfor ikke tid / lyst til å prioritere deltakelse i kursprogram.

Generelt er det gitt lite oppmerksomhet til rollen som etablererveiledningsmiljøer spiller for å kurse og veilede gründere. Det er viktig at disse miljøene får anledning å følge gründere over en lengre periode gjennom å være faste kontaktpunkter for nyetablerte bedrifter. Disse kan være ”førstelinjje” kontakt mot ulike miljøer og myndigheter, slik at virksomheter som NAV, Innovasjon Norge, kommunenes servicesentra og ”autoriseringsmyndigheter” skjermes fra førstelinjekontakt når det gjelder gründere av små bedrifter. Vår erfaring tilsier at mange av spørsmålene dreier seg om bedre forståelse av regler, krav, og hjelp med utfylling av skjemaer og søknader. Disse kan enkelt håndteres av etablererveiledningsmiljøer.

Hjelpeapparatet med veiledning til bedriftsetablerere konkluderes å være bra fram til etableringen – det er gjerne inntil 2 mnd. Når vi vet at så mange som 57% av alle etableringer avvikles innen 5 år, er utfordringene sannsynligvis å klare seg de neste 40 – 50 månedene etter innsendelse av terminoppgave. Det er disse rammebetingelsene som delvis berøres i kapittel 8.

Hjelpeapparatet kan være en god støttespiller i denne fasen. Det lokale støtteapparatet bør bygges ut til å gi gratis veiledning i en lengre periode. Dette kan redusere antallet bedrifter som avvikles de første 3 – 5 årene.

Finansiering

Når det gjelder finansiering, er vi enige med utsagnene fra gründere i rapporten. Mange gode ideer som krever startkapital blir ikke realisert. Mange gründere føler at modellen med mikrokreditt ikke hjelper dem særlig. Tid brukt til møter, lite gunstige betingelser på lån og størrelse på lån er blant punkter som gründere er misfornøyd med.

Det er behov for en ordning med etablererstipend til et bredere idéspekter, og gunstigere startlån til småbedriftgründere. Dette gjelder i større grad også innvandrere, da de har lavere egenkapital og for kort historie i Norge til å få lån i bank.

Med vennlig hilsen

Arild Eek
Byutviklingsdirektør

32 04 60 73